

Submission 3

Nieuw conservatisme? Een herlezing van ironie bij Joost de Vries

Melchior Vesters

Niet verbonden, Delft, Nederland

Soort bijdrage: het abstract hieronder is een voorstel voor een lezing of een tafelgesprek.

Nieuw conservatisme? Een herlezing van ironie in Joost de Vries' *Oude meesters*.

In mijn bijdrage staat de vraag centraal: 'Hoe verhoudt *Oude meesters* (2017) van Joost de Vries zich via fantasieën en ironische gedachten van personages tot de werkelijkheid?' De beantwoording hiervan vormt een bijdrage aan de duiding van de affectieve inhoud van hedendaagse Nederlandse romans, met medeneming van de realiteit waarbinnen ze ontstaan en waartoe ze zich verhouden.

In *Oude meesters* is een kritische blik op maatschappelijke kwesties in hedendaags Nederland te herkennen. Vanwege het gebruik van ironie is het echter niet eenvoudig om te analyseren welke kritische en ideologische positie de personages innemen, dus evenmin om een oordeel over de roman als geheel te geven. Methodologisch analyseer ik het affect van personages op vergelijkbare wijze als Demeyer en Vitse (2020). Fantasieën duid ik als ironische uiting van achtergelegen affect. Bij mijn interpretatie staan twee interteksten centraal: ten eerste een essay van De Vries (2014) over ironie, ten tweede een tekst van Mulisch (1966). Demeyer (2010) heeft er al op gewezen dat Mulisch bij het debuut van De Vries (2010) een intertekst vormt; ik voeg toe dat Mulisch' tekst ook nodig is om in latere romans van De Vries (2013, 2017) de ironie, fantasieën en het achtergelegen affect te begrijpen.

Met mijn bijdrage reageer ik op de marxistische literatuurwetenschapper Sven Vitse, die meerdere kritische analyses (2016, 2018A, 2019) heeft gemaakt van De Vries' romans. Vitse (2018B) benoemt 'reactionaire' fantasieën als 'nieuw conservatisme' en zo duidt hij (2018A) ook de fantasieën bij De Vries. Voor Vitse is *Oude Meesters* een boek dat 'me irriteert, vermoeit maar niet loslaat en me zelfs in zijn ironische wendingen geen behaaglijke positie biedt om me ertoe te verhouden'. Via mijn herlezing van ironische fantasieën in *Oude meesters* bevraag ik zijn oordeel 'nieuw conservatisme'.

Literatuurverwijzingen

Demeyer, H. (2010, 10 november). Van revolutie tot monnellachje. *De Reactor*.

Demeyer, H. & Vitse, S. (2020). *Affectieve crisis, literair herstel: De romans van de millennialgeneratie*. Amsterdam University Press.

Mulisch, H. (1966). *Bericht aan de rattenkoning*. De Bezige Bij.

Vitse, S. (2016). Wat je een man maakt. Essays en proza van Joost de Vries. *DW B 2016* (2), 97-107.

Vitse, S. (2018A, 8 januari). Tijd om vooruit te kijken. *De Reactor*.

Vitse, S. (2018B). Schuld en woede. Nieuw conservatisme in de Nederlandse literatuur. *Vooys 36*(3), 7-16.

Vitse, S. (2019). Het nulnummer van Das Magazin verschijnt. *DW B 2019*(3), 25-35.

Vries, J. de (2010). *Clausewitz*. Prometheus.

Vries, J. de (2013). *De Republiek*. Prometheus.

Vries, J. de (2014). *Vechtmemoires*. Prometheus.

Vries, J. de (2017). *Oude meesters*. Prometheus.